

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2006-162

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Lukman, Leena Hannele			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Lapsen kielellä lastensuojelusta : Lasten asiakkuuskokemuksia lastensuojelun avohuollossa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2006-03-06	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 90 s., 8 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Avohuollon lastensuojelua on käsitelty varsin vähän sosiaalityön tutkimuksessa. Aihetta on usein lähestytty työntekijöiden, asiakirjojen tai jo aikuisiksi kasvaneiden lasten muistojen välityksellä. Lastensuojelun tutkiminen vain huostaanottojen kautta on rajannut näkökulmaa ja vahvistanut yksipuolista mielikuvaa lastensuojelusta. Tämän tutkimuksen kohteena ovat lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevat lapset ja heidän puheensa lastensuojelusta. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa lasten asiakkuuskokemuksista ja heidän tavoistaan kertoa niistä. Tutkimuksessa perehdytään lapsen kohtaamisen, haastatteleminen ja tutkimisen haasteisiin.</p> <p>Tutkielman teoriaosuudessa luodaan katsaus lapsen kielen ja ajattelun tutkimisen teoreettisiin lähtökohtiin konstruktionismin ja Piagetin, Sternin sekä Vygotskin teorioiden pohjalta. Tämän jälkeen esitellään lapsuuden ja lapsen aseman kehittymistä lainsäädännön ja tutkimuksen valossa sekä perehdytään lapsen kohtaamiseen lastensuojelun sosiaalityössä. Lisäksi paneudutaan lapsen tutkimiseen liittyviin eettisiin kysymyksiin: lapsen kunnioitukseen, reflektioon, aikuisen valtaan ja vastuuseen.</p> <p>Tutkimus on laadullinen ja siinä haastateltiin kuutta 7-11 -vuotiasta Helsingin lastensuojelussa asiakkaana olevaa lasta. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluna, käyttäen puolistrukturoituja kysymyksiä. Lasten puhetta analysoitiin aineistolähtöisesti. Lapsien tuottamasta aineistossa löytyi erityispiirteitä, jotka vaikuttivat tutkijan mahdollisuuksiin ymmärtää ja tulkita lasta. Näitä olivat: kehityskauden merkitys, vastauksien välttely, kuuliaisuus aikuiselle sekä tilan vaikutus haastatteluun.</p> <p>Aineiston toinen käsittelytapa oli diskurssianalyttinen. Tämän lähestymistavan kautta nousivat esiin lasten käyttämät identiteetti-positiot. Lapset asettuivat puheessaan ulkopuolisen, tietämättömän, vastuunkantajan, vaikeuksiin joutujan, autettavan ja aktiivisen toimijan positioihin. Kaikki positiot olivat tulkittavissa lapsien selviytymistä tukeviksi. Positioiden käyttö ja laajuus vaihtelivat lapsikohtaisesti. Kellään tutkituista lapsista ei tullut esiin liiallista tai yksipuolista turvautumista yksittäisiin selviytymispositioihin. Dialogit osoittivat, että vuorovaikutuksen kautta aikuinen voi tukea lapsen kannalta selviytymistä edistävien positioiden käyttöä.</p> <p>Haastateltavien lasten kokemukset lastensuojelusta olivat pääsääntöisesti hyviä tai neutraaleja. Lapsille lastensuojelun työntekijä ei ollut vastustaja vaan haastatteluista välittyi luottamus ja kiitollisuus tarjotusta avusta. Tutkittavat lapset osasivat yllättävän tarkasti määritellä saamiensa palveluja ja kokivat saaneensa apua. Lasten kohtaaminen lastensuojelussa oli toteutunut, mutta tuen jatkuminen oli jäänyt heille epäselväksi. Sosiaalityön kehittämisen seuraava askel tulisi olla lasten avunsaannin jatkuvuuden ja suunnitelmallisuuden turvaaminen.</p> <p>Tämä tutkimus keskittyi lapsen kielelliseen viestintään, josta tarkemman analyysin jälkeen löytyi useita sävyjä. Tulokset osoittivat, että lapsen puheen tutkiminen on sekä mielekästä että mahdollista, myös diskurssianalyttisesti. Tutkimus tarjoaa yhden näkökulman selviytyjälasten maailmaan, sen lisäksi lasten ajattelun, puheen, kokemuksien ja viestinnän tutkimisessa on lukuisia tuntemattomia alueita, jotka odottavat seuraavia tutkijoita.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords lastensuojelu - avohuolto asiakkuus - lastensuojelu lapsitutkimus lapset - ajattelu - kehitys identiteetti-positiot diskurssianalyysi konstruktionismi sosiaalinen konstruktivismi			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			